

РЕЙ БРЕДБЪРИ НАЙ-ВИСОКИЯТ КЛОН НА ДЪРВОТО

Превод от английски: Крум Бъчваров, 1999

chitanka.info

Често си спомням името му, Хари Хандс, изключително злополучно име за четиринайсетгодишно момче в девети клас през 1934-та или през която и да е друга година, като се замисли човек. Всички го наричахме „Косматите ръце^[1]“. Той се преструваше, че не го забелязва, стана арогантен и язвителен и гледаше на нас като на тъпи селяндури, както и ни наричаше. Но навремето не разбрахме, че такъв са го направили нашите подигравки.

Често си спомням и как панталоните му бяха закачени на едно дърво. Не съм го забравял и за месец от живота си. Не мога да твърдя, че си го спомням всеки ден, няма да е вярно. Но поне дванайсет пъти годишно си представям как Хари тичаше и ние, останалите деветокласници го следвахме, начело със самия мен, панталоните му висяха във въздуха, закачени на най-високия клон, всички се смеехме на площадката, от прозореца се надвеси учител и заповяда някой от нас, защо не аз, да се покатери и да ги свали.

— Не си правете труда — целият изчервен каза Хари Хандс, застанал пред нас по боксерки. — Мои са. Аз ще си ги сваля.

И се покатери на дървото, като едва не падна, стигна до панталоните си, но не ги обу, а само остана вкопчен в дънера и когато всички се събрахме отдолу, като се ръгахме с лакти, сочехме го и се смеехме, просто ни погледна със странна усмивка и...

... се изпика.

Точно така.

Прицели се и се изпика.

Ние възмутено избягахме, но никой не искаше да се покатери и да го смъкне долу, защото когато започнахме да се връщаме, като бършехме лицата и раменете си с носни кърпички, Хари ни извика:

— На обед изпих три чаши портокалов сок!

И ние знаехме, че има още боеприпаси, затова стояхме на десетина метра от дървото и крещяхме евфемизми вместо обиди, както ни бяха учили родителите ни. В крайна сметка, това бе в друго време, през друга епоха и правилата се спазваха.

Хари Хандс не си обу панталоните, нито пък слезе долу, въпреки че директорът излезе и ни заповяда да се махнем. Ние се отдалечихме и го чухме да вика на Хари, че пътят вече е свободен и може да слезе. Но Хари Хандс поклати глава: как ли не! И директорът стоеше под

дървото, и ние му извикахме да внимава, защото Хари е въоръжен и опасен, и чул това, директорът припряно отстъпи назад.

Е, с една дума, Хари Хандс изобщо не слезе долу, поне ние не го видяхме да слиза, и всички се отегчихме и се прибрахме вкъщи.

По-късно някой ни каза, че слязъл по залез-слънце или в полунощ, когато наоколо нямало никого.

На следващия ден на дървото нямаше никого и Хари Хандс изчезна завинаги.

Никога не се върна. Дори не дойде да се оплаче на директора. Не се появиха и родителите му, нито пък пратиха жалба. Не знаехме дали е жив и в училище не можеха да ни кажат, затова нямаше как да го потърсим, навярно с далечната мисъл, че би трябвало да се извиним и да го помолим да се върне. И без това знаехме, че няма да се съгласи. Стореното от нас беше ужасно и той никога нямаше да ни прости. Дните минаваха, Хари Хандс не се появяваше и повечето от нас нощем лежахме в леглата си и се чудехме как бихме се чувствали ние, ако някой ни хвърли панталоните на най-високия клон на някое дърво пред очите на Господ и всички останали. Това предизвика много неочаквано мятане под завивките и мачкане на възглавници, признавам. И оттогава не можехме да гледаме към онова дърво повече от няколко секунди, без да извърнем очи.

Дали някой от нас се бе замислял за ужасните последици? Дали се бяхме сецзали за очевидното: че може да е паднал в полунощ, за да го открият със счупени кости призори? Представяхме ли си, че може да е скочил нарочно, постигайки същия страшен резултат? Идваше ли ни наум, че баща му може да е загубил работата си или майка му да се е пропила? Не се измъчвахме от всичко това или ако се измъчвахме, си държахме устите затворени, за да запазим в тайна безмълвните си угризения. Гърмът, както знаете, идва тогава, когато мълнията се изсмуче в самата себе си и изръкопляска с нажежен до бяло въздух. Хари Хандс, чиито родители никога не видяхме, изчезна в тътена на гръм — гръм, който чувахме единствено ние, дребните престъпници от девети клас, докато вечер очаквахме бавещия се сън.

Това бе лош край на една хубава година. Всички ние преминахме в гимназията и когато след няколко години минавах покрай училищния двор, видях, че дървото се е разболяло от нещо и са го отсекли. Това ме изпълни с облекчение. Не исках някое бъдещо поколение да бъде

изненадано от призрака на чифт панталони там горе, хвърлени от стадо маймуни.

Но аз изпреварвам разказа си.

Защо, питате вие, защо сме се отнесли така с Хари Хандс? Дали е бил някакъв свръхзлодей, заслужил нашето християнско възмездие, нещо като полуразпване, за да ужасим съседите и да съсипем историята на училището, така че в анализите на времето хората да казват: „Хиляда деветстотин трийсет и четвърта, това не беше ли годината, в която...“ Можете да попълните многотоцието с „Гледай, мамо, няма панталони, няма го Хандс“.

Какво толкова огромно престъпление бе извършил Хари?

Познат случай. Нещо, което може да се види всяка година във всяко училище, навсякъде по едно или друго време. Само че нашият случай беше далеч по-зрелищен.

Хари Хандс бе по-умен от всеки в цялото училище.

Това беше първото му престъпление.

Второто, още по-ужасно от първото, бе, че той изобщо не го криеше.

Това ми напомня за един мой приятел актьор, който преди няколко години спря пред дома ми с чисто нов свръхмошен дванайсетцилиндров „Ягуар“ и извика: „Пръсни се от яд!“

Е, Хари Хандс всъщност беше дошъл в нашето училище някъде от Изток — нима всички не идваме оттам? — и още от първия ден ни бе размахал пред носа коефициента си на интелигентност. И през цялата година от след закуска до последния следобеден звънец ръката му беше постоянно вдигната, човек можеше да закачи знаме на нея, а гласът му настояваше да го чуят и по дяволите, ако не бе прав, когато учителят му кимнеше. През онзи ден под езиците ни се събра много колективна жлъч. Цяло чудо беше, че не му съдрахме всички дрехи още от самото начало. Забавихме се, защото в спортния салон той си сложи боксьорските ръкавици и разкърва три от четири носа преди учителят по физическо да ни нареди да излезем навън и да направим шест обиколки на квартала, за да се успокоим.

И Господи, когато правехме петата обиколка, задъхани и с вкус на кръв в устата, ето че се появи Хари Хандс, свеж като краставичка, и спокойно ни изпревари, като направи още един кръг около квартала, за да докаже, че е неуморим.

До края на втория ден той нямаше никакви приятели. Никой дори и не се опита да се сприятели с него. Беше намекнато, че ако някой се осмели, следващия път, когато правим обиколки и учителят не ни вижда, ще му разкажем играта.

Така че Хари Хандс идваше и си отиваше сам с вида на жаден читател на книги и нещо повече, на човек, който помни книги, не забравя нищо и е готов да предложи информация, ако някой млъкне или се запъне.

Дали Хари Хандс предусещаше разпването си? Дори да е така, той усмихнато посрещаше тази перспектива. Винаги се усмихваше, смееше се и се държеше приятелски, макар че никой не му отвръщаше по същия начин. Ние си пишехме домашните вкъщи. Той ги пишеше през последните пет минути от часа и след това се облягаше на чина си, доволен от интелектуалното си превъзходство, навлажнявайки гласни струни за следващия си отговор.

Споменът избледнява.

Всички ние завършихме училище и се втурнахме в живота.

След четирийсетина години стана така, че си спомнях за Хари Хандс само веднъж на две години, вместо на всеки два месеца. И ето че се разхождах по тротоара в центъра на Чикаго и имах два часа до влака за Ню Йорк, когато срещнах този непознат и той едва не ме подмина, но после се закова на място, леко се завъртя към мен и каза:

— Сполдинг? Дъглас Сполдинг?

Беше мой ред да замръзна. Вледених се в буквалния смисъл, защото имах ужасното чувство, че съм срещнал призрак. Наклоних глава и се вгледах в непознатия. Носеше хубав, шит по поръчка синьо-черен костюм, копринена риза и консервативна вратовръзка. Косата му бе тъмна и леко посивяла по слепоочията и от него се носеше лек дъх на одеколон. Той протегна ръка с добре поддържани нокти.

— Хари Хайндс — каза непознатият.

— Струва ми се, че не... — заекнах аз.

— Вие сте Дъглас Сполдинг, нали?

— Да, но...

— Прогимназията в Берендо през трийсет и пета, макар че аз не успях да завърша.

— Хари — казах аз и млъкнах. Фамилното му име натежа като камък в устата ми.

— Преди бях Хандс. Хари Хандс. В края на пролетта на трийсет и пета го промених на Хайндс...

„Точно след като си слязъл от дървото“ — помислих си аз.

Вятърът вееше иззад ъгъла.

Замириса ми на урина.

Огледах се. Не се виждаха коне. Нито кучета.

Само Хари Хайндс, също известен като Хари Хандс, ме чакаше да отвърна на поздрава му.

Поех пръстите му така, сякаш се опасявах от електрически ток, бързо ги стиснах и отдръпнах ръка.

— Боже мой — каза той. — Още ли съм отровен?

— Не, но...

— Изглеждаш чудесно — бързо рече Хари. — Изглеждаш така, сякаш си имал прекрасен живот. Радвам се.

— Ти също — отвърнах аз, като се мъчех да не гледам към скъпия му маникюр и лъснатите като огледало обувки.

— Не мога да се оплача — спокойно каза той. — Накъде си се запътил?

— Към Института по изобразително изкуство. Тук съм между два влака. Имам почти два часа престой и винаги отивам в музея, за да гледам голямата картина на Съора.

— Наистина е голяма, нали, и е прелестна. Нещо против да повървя донякъде с теб?

— Не, не. Моля те, нямам нищо против.

Той закрачи до мен и каза:

— И без това ми е по път за службата, така че ще трябва да си поговорим бързо. Разкажи ми накратко за себе си.

Разказах му. Нямах много подробности. Нормален живот на писател, не чак известен в чужбина, но с приличен брой читатели в страната и достатъчен доход за издържане на семейство.

— С една дума, това е — заключих аз.

— Поздравления — кимна той и като че ли наистина се радваше.

— Ами ти? — попитах аз.

— Ами — неохотно започна той. Това беше първият случай, в който изобщо го бях виждал да се колебае. Гледаше към фасадата на една от сградите, която сякаш го правеше неспокоен. Проследих посоката на погледа му и видях:

ХАРИ ХАЙНДС

Пети и шести етаж

Хари забеляза накъде гледам и се прокашля.

— Нищо особено. Нямах намерение да те водя тук. Просто минавахме...

— Боже мой — казах аз. — Това е огромна сграда. Цялата ли е твоя?

— Моя е, аз я построих — призна той. Лицето му леко просия и той отново се превърна в малкия Хари отпреди четирийсет години. — Не е зле, а?

— Никак не е зле — ахнах аз.

— Е, най-добре да те оставя да се наслаждаваш на Съора. — Той стисна ръката ми. — Но почакай. Защо не? Ела вътре за минутка. После ще успееш да идеш до музея. Съгласен ли си?

— Защо не — повторих аз. Той ме хвана за лакътя, отвори вратата пред мен, кимна и ме въведе в просторно мраморно фоайе, високо двайсетина и широко дващсет и пет-трийсет метра, наред което имаше оранжерия с гъста джунгла и пъстри екзотични птици. И по средата й драматично се извисяваше...

Дърво, високо петнайсетина метра, но не можех да определя какво — може би клен, дъб или пък кестен? — защото по него нямаше нито едно листо. Дори не беше есенно дърво, облечено в съответната жълта, червена и оранжева премяна. Просто голо зимно дърво, което протягаше клони към небето.

— Не е ли прекрасно? — загледан нагоре, попита Хари Хайндс.

— Ами... — отвърнах аз.

— Спомняш ли си онзи стар кон, учителят ни по физическо, който ни караше да правим по шест-седем обиколки на квартала, за да ни научи на добри обноски...

— Не си спомням...

— Разбира се, че си спомняш — спокойно рече Хари Хайндс, като гледаше към тавана. — Е, знаеш ли какво правех тогава?

— Изпреварваше ни. Отпращаше напред и правеше шестте обиколки. Побеждаваше ни дори без да се задъхаш. Сега си спомням.

— Не, не си спомняш. — Хари наблюдаваше стъкления покрив на двайсетина метра над главите ни. — След първите две обиколки се

скривах зад някой паркиран автомобил, изчаках последната, изскачах навън и ви скапвах всичките.

— Значи така си го правил? — казах аз.

— Тайната на моя успех — отвърна той. — От години изскачам иззад колите в последната обиколка.

— По дяволите — промълвих аз.

— Да — рече той, загледан в корнизите на вътрешния двор.

Дълго останахме там като поклонници в Лурд в очакване на ежедневното чудо. Но дори да се бе случило, аз нямах представа. Хари Хайндс обаче имаше. Той посочи с нос и вежди към огромното дърво и каза:

— Виждаш ли нещо там горе?

Погледнах и поклатих глава.

— Не.

— Сигурен ли си? — настоя Хари.

Отново погледнах и поклатих глава.

— На най-високия клон на дървото?

— Нищо — казах аз.

— Странно. — Хари Хайндс леко изсумтя. — Как така пък аз го виждам толкова ясно?

Не попитах какво вижда.

Погледнах към голото дърво наред оранжерията по средата на фойето на корпорацията „Харолд Хайндс“.

Дали очаквах да видя призрачните очертания на панталони, закачени на най-високия клон?

Очаквах.

Но там нямаше нищо. Само висок клон и никакви панталони.

Хари Хайндс проследи погледа ми и прочете мислите ми.

— Благодаря — тихо каза той.

— Моля? — попитах аз.

— Благодаря ти, благодаря на всички ви за онова, което направихте.

— Какво сме направили? — излъгах аз.

— Ти знаеш — промълви Хари. — И ти благодаря. Хайде.

И преди да успея да възразя ме поведе към мъжката тоалетна, като кимна и вдигна вежди да попита дали имам нужда да отида там.

Имах.

Докато стояхме пред писоарите с разкопчани панталони, Хари гледаше надолу.

— Знаеш ли — усмихна се той, — когато правя това, не е имало ден през живота ми да не си спомня онзи ден преди четирийсет години — аз, горе на дървото, вие долу и ви опикавам всичките. Не минава нито ден да не си го спомня. Теб, тях и опикаването.

Стоях замръзнал на място и не правех нищо.

Хари свърши, закопча се и остана там, потънал в спомена.

— Най-щастливият ден през живота ми — каза той.

[1] От английската дума „hairу“ (космат), която се произнася приблизително като името Хари, и „hands“ — ръце. — Бел.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.